

Läge och tendenser i Borgå stift 2016

Biskop Björn Vikström – synodalmötet

Jag har valt att i min beskrivning av läge och tendenser i Borgå stift välja ut en rad nyckelfrågor, som jag anser vara av särskilt stor betydelse för vårt stift, dess församlingar och i synnerhet för oss präster och lektorer under kommande år.

Dopet

Dopfrekvensen är en fråga som kan te sig olika aktuell beroende på var i stiftet man verkar. Men jag tror att det är en av de mest avgörande frågorna för vår kyrka på längre sikt. Antalet döpta barn i hela kyrkan har från 2010 till 2015 sjunkit från 48 000 till 38 000. Liksom många andra förändringar syns trenden tidigast och tydligast i större städer. I Helsingfors kyrkliga samfällighet räknar man med att 600-700 barn, med åtminstone en förälder som hör till kyrkan, lämnas odöpta varje år. Genom ett långsiktigt projekt, Enbart det bästa (Pienelle parasta), har man försökt möta denna utmaning. Till projektet hör undersökning av orsakerna till att föräldrar avstår från att låta döpa sitt barn, samt material för församlingarnas kontakter till hemmen: brevbottnar, samtalstips och olika häften och CD:n som kan skickas ut till familjerna i olika skeden ända upp till förskoleåldern. Dessutom ordnas regelbundet öppna dopstillfällen, där familjer kan låta döpa sitt barn utan att behöva ordna festen själva.

Enligt undersökningarna är de viktigaste orsakerna inte att behöriga faddrar saknas eller besväret med att ställa till kalas. Det handlar om föräldrarnas medvetna val, ofta motiverat av att man vill att barnet senare i livet själv skall få besluta i denna fråga. Det handlar vanligen om föräldrar som har rätt goda erfarenheter av församlingarna och deras verksamhet. Däremot har många i sin bekantskapskrets andra barnfamiljer, som inte heller har döpt sitt barn. Andras exempel leder alltså inte till dop, som tidigare, utan snarare tvärtom. I de fall då ena föräldern hör till en annan religion eller annat kyrkosamfund, eller är kritisk till religiös tro överhuvudtaget, är sannolikheten stor för att barnet inte blir döpt.

Argumentet att barnet skall få välja självt är den punkt där kyrkan bör kunna gå i dialog med dagens unga vuxna. Det bör ske med visad förståelse för en i och för sig lovvärd ambition att respektera barnets rätt till självbestämmande, men med påpekandet att föräldrar de facto gör en hel rad livsavgörande beslut för sina barn, i tron att de gör det som är bäst för barnet. Beslutet att döpa barnet markerar livets karaktär av Guds gåva, men uttrycker också mycket konkret den lutherska betoningen av att människan inte med sina prestationer kan förtjäna Guds kärlek och förlåtelse. Dopet erbjuder även möjligheten att konkret få uppleva Guds löfte om beskydd och omsorg om barnet och familjen.

Den här respektfulla dialogen med de unga behöver föras redan i skriftskolan, också i församlingar där man ännu inte ser några märkbara förändringar i dopstatistiken. Samtidigt behöver vi i kyrkan ha en klar uppfattning om varför dopet är livsviktigt, utan att tumma på förtröstan om att också odöpta barn samt dödfödda barn är omslutna av Guds kärlek.

Konfirmandundervisningen

Det är en stor gåva, kanske till och med ett under, att vi fortfarande har ett så livligt deltagande i konfirmandundervisningen, även i församlingar där undervisningen löper i traditionella banor. Den nya ramplanen för konfirmandundervisningen, som träder i kraft 2017, erbjuder arbetslagen möjlighet att reflektera över upplägget, innehållet, målsättningen, pedagogiken och materialet.

Redan enligt den nu gällande planen från 2001 skall församlingarna årligen uppdatera sin egen lokala plan för skriftskolan. Genom att dokumentera det arbete som görs kan man undvika att verksamheten stampar på stället, och samtidigt förmedla fungerande lösningar till kommande år. Det här kunde vara ett effektivt redskap för att utveckla goda insikter, lära sig av misstag och etablera kontinuerlig utvärdering. Gärna kunde de olika konfirmandansvariga i prostriet samlas för att med hjälp av sina lokalplaner lära sig av varandra.

Ramplanen från 2001 betonade att undervisningen skall knyta an till ungdomarnas livsfrågor, samt att undervisningen skall kombineras med moment som hjälper de unga att leva tillsammans som kristna. Den här ambitionen är ännu tydligare i den nya ramplanen. Där framhålls ett dialogiskt lärande, där de unga är subjekt i inläringen. Tydligare än i den nuvarande planen understryks att de gemenskapliga sidorna i kristen tro skall genomsyra allt det som sker i konfirmandarbetet. Bön, stillhet, gemensamt nattvardsfirande och olika praktiska uppgifter bidrar till att framhålla, att tro är mer än försanthållande. Det här betyder inte att kunskapsinnehållet skall tunnans ut, men i mån av möjlighet knyts ihop med allt det övriga som konfirmanderna är med om. Den regelbundna bibel användningen betonas även starkt i ramplanen. De här målsättningarna är särskilt angelägna med tanke på att dagens ungdomar ofta har mycket ytliga bakgrundskunskaper om kristen tro.

Den nya planens ibruktagande kommer att kombineras med personalutbildning. Det är viktigt att i församlingen diskutera igenom vilka som skall gå utbildningen, och att även ha en uttänkt plan för hjälpledarutbildningen och kontakten till tidigare hjälpledare. Antalet deltagare i hjälpledarutbildningen har sjunkit något i kyrkan som helhet, men antalet hjälpledare på läger har hållits konstant. Eftersom det i många församlingar är svårt att samla ungdomar till annan verksamhet är det viktigt att kunna se hjälpledarutbildningen som ett redskap i församlingens fostran. Som stöd för denna kan man använda riktlinjerna för hjälpledarverksamheten "Underbara hjälpledare", som utkom våren 2016.

Kyrklig vigsel, välsignelse av äktenskap och förbön

Antalet kyrkliga vigslar sjunker, och utgör idag knappt hälften av alla ingångna äktenskap. Det betyder inte att kyrkan skulle ha förlorat sin relevans i barnfamiljernas liv. Många församlingar har en rätt livlig verksamhet för barn, föräldrar och familjer. Dessutom uttrycker ¾ av finländarna enligt undersökningar som sin mening, att kyrkan ännu kraftigare än hittills kunde agera till förmån för familjernas välmående.

Hur kan församlingen stöda dem som lever tillsammans? Det finns en uppenbar beställning på förebyggande verksamhet som t.ex. äktenskapsskolor och parrelationskurser, men det är på många håll svårt att samla tillräckligt många deltagare. Enligt statistiken ordnar församlingarna i Borgå stift betydligt färre tillfällen för par, föräldrar och ensamstående, än församlingarna i vår kyrka i genomsnitt. Familjerådgivningsbyråerna är viktiga aktörer, men de kan inte räcka till för att svara mot behovet av makars och sambopars behov av samtal, råd och uppmuntran. Utbildningen kring Parrelationernas klossar, som genomförs av KCSA i samarbete med domkapitlet, kan erbjuda ett viktigt kompletterande redskap för församlingarnas anställda.

En ny situation uppkommer då den nya äktenskapslagen träder i kraft 1.3.2017. Hur de olika praktiska frågorna skall hanteras både juridiskt och administrativt korrekt kommer att framgå av Kyrkostyrelsens utredning, som blir färdig denna höst. Biskopsmötet kom i augusti i sin redogörelse överens om att det tidigare direktivet om bön för och med dem som registrerat sitt partnerskap även kan tillämpas i den nya situationen.

I biskoparnas beslut sägs att respektive biskop kan ge närmare direktiv till stiftets präster och andra församlingsanställda. Enligt nuvarande lagstiftning är det inte möjligt att kyrkligt viga samkönade par, och inte heller att direkt använda formuläret för välsignelse av äktenskap. Däremot kan förbönstillfället enligt min mening utformas rätt långt med denna välsignelseakt som förebild, dock så, att man inte ger sken av att den är en vigsel. Den kan äga rum i kyrka, vid bröllopfesten eller t.ex. i parets hem. I den kan ingå böner, texter, musik, sånger och psalmer ur vår kyrkliga tradition, samt bön om Guds välsignelse över paret. I biskopsmötets tidigare direktiv, som gällde registrerade parförhållanden, framhölls att bl.a. löften inte skulle ingå. Denna begränsning är inte lika aktuell efter lagändringen, eftersom det härefter är fråga om par som redan vid den borgerliga vigseln har gett varandra löften. Om detta moment ingår i förbönstillfället bör det dock framgå, att det är fråga om löften som upprepas inför Gud och de närvarande, och inte en vigsel. Eftersom det finns präster som inte känner det vara i överensstämmelse med sin övertygelse att förrätta sådana här förbönstunder, bör frågan kunna lösas genom samarbete inom församlingen eller med grannförsamlingarna. Vid behov kan kontraktsprostarna eller biskopen rådfrågas.

Jordfästning

Jordfästningarna är den verksamhetsform som minst känner av förändringarna i samhället och i människors attityd till kyrka och kristen tro. En alltför stark fokusering på döden och vad som händer efter den riskerar att minska insikten om trons betydelse i vardagen, men däremot bör vi ta till vara det förtroende som även sekulariserade människor har för kyrkans stöd och sakkunskap kring hanterandet av sorg och död. Jordfästningarna är viktiga tillfällen, då vi har möjlighet att föra fram det kristna budskapet om hoppet och tryggheten i Guds hand.

Eftersom andelen medlemmar i kyrkan sjunker kommer vi i framtiden att ha allt fler förfrågningar om jordfästning av icke-medlemmar. I dessa fall är det naturligtvis för det första viktigt att utröna, om det finns skäl att misstänka, att personen själv undanbett sig en kristen jordfästning. Vi bör i sådana fall respektera människors livsval, även om de anhöriga är av annan åsikt. Men här uppkommer också en krass ekonomisk aspekt: hur mycket resurser är det befogat att sätta på att betjäna personer, som inte själva bidragit till kyrkans ekonomi? Som grundregel vill jag understryka, att självårdsmissiga hänsyn bör gå före de ekonomiska. Dessutom bidrar statsmakten med medel ur statsbudgeten för att den lutherska kyrkan skall upprätthålla begravningsverksamheten. Men för att stöda enskilda präster i sitt hanterande av sådana här situationer är det viktigt att man i församlingen försöker upprätthålla en konsekvent linje.

Inställningen till döden märks också i debatten om eutanasi. Människors behov av att ha kontroll över sitt liv, och rädslan för smärta under ett utdraget lidande, har bidragit till att många idag är positivt inställda till eutanasi, upp till 85% enligt en aktuell undersökning. Även bland dem som jobbar inom vården har opinionen vänt. Däremot betonar vårdpersonalen, att det bör vara möjligt att vägra att utföra handlingar som leder till döden, och av de tillfrågade är det få som själva är beredda att bidra till en patients död. Det här visar att det är en stor skillnad mellan vad människor i teorin omfattar och beredskapen att själv ge konkret dödshjälp. När det gäller att verkligen utföra handlingen inser man vilka moraliska problem som är förknippade med detta. Det är viktigt att kyrkans representanter deltar i den här debatten, med respekt för såväl människors oro och rädslor inför utdraget lidande som för vårdpersonalens sakkunskap, men med ett välmotiverat försvar av människolivets värdighet och okränkbarhet. Det primära målet bör vara att verka för en god palliativ vård.

Gudstjänsterna

I mitt motsvarande tal för sex år sedan berörde jag det vikande deltagarantalet i gudstjänsterna, och ställde mitt hopp till den utbildning i gudstjänstarbete, som då var i vardande. Under åren 2010-2015 har det hållits sammanlagt 11 utbildningstillfällen, där anställda och lekmän från över hälften av stiftets församlingar har deltagit. De olika kurserna samlades till 2 eller 3 närstudieperioder. På vissa håll har projektet slagit mycket väl ut, på

andra håll har det visat sig omöjligt att samla ihop det antal människor som skulle behövas för gudstjänstgrupperna, och i vissa församlingar har man valt att förverkliga utbildningens målsättning i en mer begränsad skala.

Jag är fortfarande övertygad om att satsningen på en bredare delaktighet i planerandet och förverkligandet av gudstjänsterna är en avgörande fråga för gudstjänstlivet i framtiden. En fråga som delar åsikterna när det gäller gudstjänstutvecklingen är om man skall satsa alla krafter på en gemensam huvudgudstjänst på söndagarna, eller parallellt även förverkliga olika specialgudstjänster vid andra tidpunkter under veckan. Jag tror att man skall undvika kategoriska ställningstaganden i denna fråga, och istället beakta de lokala förhållandena och de tillgängliga personresurserna. Huvudgudstjänsten skall prioriteras, och målsättningen skall vara att den i så hög utsträckning som möjligt skulle fungera som samlingsplats för alla de grupper som finns inom församlingen, men det utesluter inte satsningar på special- eller kvällsgudstjänster efter lokala behov och möjligheter. Boken *Från ökenmässa till hårdrock halleluja*, som utkom 2013, erbjuder idéer och erfarenheter från specialgudstjänsterna.

Antalet deltagare i vår kyrkas gudstjänster har fortsatt att sjunka under de senaste åren, medan antalet nattvardsgäster har stigit. Det senare kan tolkas som ett glädjande uttryck för att nattvardens centrala plats i kyrkan och den enskilda kristnas liv har stärkts, vilket gärna också får återspeglas i konfirmandarbetet. Under de senaste åren har domkapitlet i Borgå målmedvetet verkat för att nattvardsgästfriheten i vår kyrka skulle utsträckas även till alla andra kristna, som i sitt eget samfund har rätt att delta i nattavarden. I biskopsmötet ligger också ett förslag från vårt stift om att präster och pastorer från andra kristna samfund skulle kunna inbjudas att predika i vår kyrkas huvudgudstjänster. Genom de här reformerna kunde gudstjänstens och nattvardens förenande roll i Kristi världsvida kyrka stärkas, och såväl den lokala ekumeniken som de ekumeniska äktenskapens nattvardsfirande underlättas.

Av kyrkoårets gudstjänster i stiftet är julaftonens julbön överlägset bäst besökt. Som nummer två kommer första advent, och därefter allhelgonadagen. Därefter följer påskdagen, pingsten och Mikaelidagen. I kyrkan som helhet utgör skärtorsdagens nattvardsmässa den tredje mest besökta gudstjänsten; här finns alltså tecken på att traditionen att delta i den har försvagats mera i Borgå stift än på annat håll. Det kunde vara värt att överväga, att inför påsken försöka lyfta fram skärtorsdagens betydelse i lokalpressen och annonseringen. Deltagandet i juldagens gudstjänster har sjunkit allra kraftigast i kyrkan som helhet. Deltagandet i musiktillfällen har hållits konstant, medan deltagandet i kyrkliga förrättningar har sjunkit något. Det här påminner oss om i synnerhet kyrkomusikens men även andra musikformers viktiga roll i strävan att bereda människor möjlighet till stillhet och gudsmöte i våra kyrkor.

Självården

Redan den föregående fyraårsrapporten noterade en dramatisk minskning i församlingsprästernas självvårdssamtal. Man skall vara försiktig i att spekulera om orsakerna, men det ger anledning att kritiskt reflektera över hur vi som jobbar i kyrkan använder vår arbetstid. I en av de stora finskspråkiga församlingarna gjordes för några år sedan en noggrann arbetstidsuppföljning, som visade att vissa präster under en vecka inte alls var i växelverkan med församlingsborna, utan framför allt satt på möten med andra anställda.

Det här är en oroande trend, som även kan få konsekvenser för förkunnelsen och den övriga verksamheten. Via enskilda samtal skapas förståelse för de frågor, bekymmer och förhoppningar som människor bär på. Dessa erfarenheter gör det lättare för prästen att knyta an till människors livssituation i gudstjänster, förrättningar och t.ex. konfirmandundervisningen. Som präster är vi både Ordets tjänare och människornas tjänare, i enlighet med Jesu ord om att han själv kommit för att tjäna. Kontakterna före och efter förrättningarna gör det möjligt att skapa självvårdskontakter.

En prioritering av självvårdsarbetet i församlingarna får gärna gå hand i hand med en betoning av hur viktigt det är med specialkunnande i särskilt krävande självvård. De olika selektivtjänsterna inom familjerådgivning och sjukhussjälvvård bör tryggas. Likaså är den kyrkliga närvaron i armén en viktig kontaktlänk till unga vuxna.

Jag vill gärna utmana mig själv och er alla att reflektera över, om det finns orsak och möjlighet att ompröva vår tidsanvändning, så att det blir mer tid för människomöten och självvård. Det kan också finnas anledning att förkovra oss inom självvården genom självstudier och utbildning.

Frivilligarbete

Redan under de första kyrkodagarna, som samlades i Helsingfors mitt under brinnande inbördeskrig, diskuterades hur lekmanaktiviteten skulle kunna växa. Samma utmaning har vi ännu i dag: det råder en stor enighet om att volontär- eller frivilligarbetet är en ödesfråga för vår kyrkas framtid. Under reformationens märkesår känns det naturligt att betona det allmänna prästadömet. Frivilligarbetet handlar i grunden om vad det innebär att vara kristen och hur vi "är kyrka" tillsammans. Jag anser det vara viktigt att bredda begreppet frivillighet även till kategorier som lätt glöms bort i sammanhanget, såsom t.ex. förtroendevalda och körsångare. Till en utveckling av frivilligarbetet hör också ett utökat samarbete med andra aktörer inom den tredje sektorn såsom föreningar och andra sammanslutningar.

Engagemanget för flyktingarna har varit glädjande stort i många av stiftets församlingar, vilket visar att människor ännu idag är villiga att satsa sig för det de känner vara rätt och viktigt. Utmaningen för de församlingsanställda i framtiden kommer allt mer att vara att

kunna inspirera och utbilda de människor som är beredda att ta del i frivilligarbetet och koordinera deras insatser. Här behöver i stiftet ömsesidigt inspirera och stöda varandra.

Inom miljöarbetet finns det även många möjligheter att engagera sakkunniga frivilliga i församlingen. I Borgå stift har vi tyvärr varit förhållandevis försiktiga i ett medvetet utvecklande av miljöhänsynen i församlingens fostran och verksamhet. Den här uppgiften bottnar i det ansvar för skapelsen som Gud har gett åt oss människor. Engagemanget för miljön skall inte göras till ett tungt prestationskrav, utan ses som vår möjlighet att i tacksamhet över Guds goda skapelse ta vara på alla gåvor, till glädje såväl för oss själva som för kommande generationer. Kyrkans miljödiplom utgör ett värdefullt redskap för församlingar som vill leva mera hållbart. Genom miljövänlig teknik vid uppvärmning av kyrkor och andra fastigheter finns det dessutom möjligheter till direkta inbesparingar.

Evangelisation

I samband med utbildningen kring gudstjänstutveckling uppmanades deltagarna att ställa sig frågan: hur ser den gudstjänst ut som jag gärna skulle gå till, och även bjuda in vänner till? Samma typ av fråga kunde även tillämpas på vår kristna tro överhuvudtaget. Vad gör dig till kristen? Vad är det i kristen tro som får dig att vilja berätta om den även för andra? Vilken roll spelar gemenskapen, tryggheten, befrielsen, gudstjänstlivet, budskapet, Bibeln, lägren? Vad vill du förmedla? Vilket är det budskap, som stärker, upprättar och inspirerar dig?

Risken med att utgå från sig själv är naturligtvis att man lockas tro att alla tänker lika och har liknande erfarenheter. Men å andra sidan: vågar vi lita på att det som kyrkan står för ger både oss själva och andra människor det vi behöver för att inte gå under? Andas vi in Guds frid och lever vi ut Guds kärlek, så att andra i vår närhet känner det?

Evangelisation fungerar sällan om den sker genom ett utbasunerande av ett färdigtuggat budskap. Jesus uppmanar oss att "föda hans får" och föra dem till goda betesmarker. Han uppenbarade sig för sina efterföljare genom att hjälpa modlösa, mätta hungrande, bota sjuka och upprätta de föraktade. Ord och förklaringar räcker inte ensamt till, inte ens för Jesus själv: först när han efter sin långa bibelutläggning satte sig ner med Emmausvandrarerna och delade brödet med dem kände de igen honom. Kristen gemenskap är inte en mysfaktor eller ett marknadsföringstrick, utan en konkret uppgift som ges åt oss som kristna. Jesus sammanfattade sin lära i ett enda bud: Älska varandra! Så enkelt och så svårt är det att leva som kristen och som församling.

En konkret utmaning och möjlighet för evangelisation utgörs av de asylsökande och flyktingar som kommer till vårt land. Här behövs mycket vishet och respekt, så att vi inte utnyttjar andra människors utsatthet, och inte heller försätter dessa medmänniskor i en svår och kanske till och med livshotande situation, om de som döpta blir hemskickade efter ett negativt asylbeslut. Samtidigt finns hos många av dessa människor en uppriktig nyfikenhet på kristen tro, som vi skall bemöta så bra vi kan. Vi skall också komma ihåg att det starkaste

vittnesbördet om vår tro är konkret medmänsklighet och omsorg, som visas utan baktankar, beräkning och enkelspårig omvändelseiver.

Teologi och utbildning

Deltagandet i personalutbildningen har hållits relativt konstant, med en pendling mellan 300-390 deltagare per år. 2015 deltog hela 474 personer, tack vare satsningar på utveckling av hela arbetslag, medan antalet 2016 igen torde röra sig kring drygt 300. Församlingarna har alltså trots krympande ekonomiska resurser fortfarande satsat på personalutveckling, men samtidigt har även kursutbudet anpassats genom ett större antal kortkurser. För tillfället pågår inkörning av läroplattformen Apaja på nätet. Och så småningom kommer stiftet att övergå till enbart en elektronisk utbildningskalender.

Avläggandet av pastoralexamen (36 st), kortare (27) och längre (19) ledarskapsutbildningar och högre pastoralen (7) sedan förra synodalmötet har varit glädjande hög, även om man kan konstatera att antalet behöriga vid assessorsval fortsättningsvis är relativt lågt. För oss på domkapitlet är utmaningen hur vi skulle kunna sporra prästerna att bredda och fördjupa sin teologiska sakkunskap, vilket sällan är möjligt att göra inom ramen för personalutbildningen. Ett konkret initiativ är en planerad lång bibelutbildning, men det torde även finnas många möjligheter att utveckla samarbetet med Åbo Akademi. De studieresor som prästförbundet ordnar erbjuder även möjligheter till förkovran inom olika specialområden. En utmaning som jag vill kasta till er alla är att i prosterierna ordna teologiska diskussioner kring litteratur, föredrag eller diskussionsinledningar. Det här är särskilt motiverat under reformationens märkesår. Teologisk förkovran är ett utmärkt redskap för att motverka det förytligande av debatterna, som tyvärr riskerar ske såväl på nätet som på tidningarnas insändarspalter.

Rekryteringen

Domkapitlet har tillsatt en arbetsgrupp, som har utrett rekryteringsbehovet i stiftet inom olika yrkeskategorier under de närmaste åren. Resultaten visar att den största utmaningen ligger inom prästkåren. Det finns visserligen mycket få svenskspråkiga kyrkomusikstuderande, men det är även förhållandevis få kantorer som är på väg i pension inom de närmaste åren. Tillströmningen av diakoniarbetare och ungdomsarbetsledare är för tillfället tillfredsställande, även om marginalerna är små. Utbildningen av barnledare är omfattande, men omsättningen i arbetsåren är också stor.

Ifråga om präster är situationen den, att enligt domkapitlets prognoser skulle det behövas 40-50 nya präster under de närmaste fem åren. Antalet är ungefär det samma som jag har hunnit prästviga under mina sju år som biskop (46 st – 26 kvinnor och 20 män). Utmaningen är alltså inte omöjlig, men krävande, i synnerhet med tanke på att antalet teologiestuderande i Åbo är relativt lågt. Samtidigt finns det en stor mängd arbetslösa finskspråkiga teologie magistrar, som köar för prästvigning. Från Svenska kyrkan och från

frikyrkorna tar präster och pastorer rätt ofta kontakt gällande eventuell prästtjänst hos oss, men de formella behörighetskraven och pastoralexamen som förutsättning för ordinarie tjänst avskräcker ofta. Dessutom säger det sig självt, att en präst med sina rötter i ett annat samfund kan behöva en längre inkörningsperiod, innan identiteten som luthersk präst i Borgå stift kan stärkas.

När det gäller rekryteringen av nya teologistuderande behöver vi alla hjälpas åt. Den bästa reklampelaren för prästjobbet är präster som både lever ut och berättar om det fina med jobbet, utan att tuga ihjäl dess mer jobbiga sidor. Jag tror och hoppas att vi för det mesta trots allt är nöjda med vårt yrkesval, och att vi också vill visa det i vårt sätt att bemöta våra medmänniskor. Det är också viktigt att vi präster finns med där unga människor samlas, som t.ex. på Höstdagar och UK och på väckelserörelsernas samlingar.

Strukturer

Under åren sedan förra synodalmötet planerades en omfattande reform av församlingsstrukturerna. Förslaget förföll efter en lång process, delvis som en följd av rätt konsekvent motstånd inom Borgå stift. Den lovvärda strävan att skapa små verksamhetsenheter men stora förvaltningsenheter, som fanns med redan i Kyrkan 2000-processen, stupar gång på gång på det enkla faktum, att de stora förvaltningsenheterna ges för mycket makt över verksamheten och resursanvändningen. Under perioden har dessutom förverkligats en reform av kyrkans centralförvaltning, och en av biskopsmötet tillsatt grupp har utrett hur stiftsförvaltningen kunde utvecklas.

Till kyrkomötets höstsession 2016 kommer den s.k. Framtidskommittén att komma med sitt betänkande. Den har i sitt arbete beaktat de andra utredningarna, och kommer att rekommendera en rad konkreta reformförslag. Ifråga om de stora strukturella lösningarna torde den emellertid inte ta ställning. De här diskussionerna kommer att fortsätta, och vi har inom domkapitlet även gjort vissa preliminära sonderingar om hur en modell med en helt egen stiftsförvaltning skulle kunna se ut, ifall man inom kyrkan skulle gå in för en lösning som försvårar Borgå stifts och dess församlingars verksamhetsförutsättningar.

Prosteriernas storlek och antal kommer att behöva omprövas under de närmaste åren. I dagsläget består såväl Åbolands som Närpes prosteri endast av tre församlingar. Geografin och avstånden är naturligtvis de samma som förut, men ändå har det från berörda prosterier framförts tankar om en sammanslagning. Det som närmast kunde komma ifråga är att slå ihop Närpes och Korsholms prosterier samt Åbolands och Raseborgs prosteri. Hur man i en sådan situation tryggar det regionala samarbetet inom enskilda sektorer som diakoni, kyrkomusik och kristen fostran bör utredas innan något beslut fattas. Dessutom borde ju stiftets vapen ritas om, eller de nio korsens betydelse omtolkas?!

Fem församlingssammanslagningar, som berörde 14 tidigare församlingar, har genomförts under de sex åren sedan förra synodalmötet. De nya eller sammanslagna församlingarnas

namn är Vörå, Nykarleby, Närpes, Ekenäsnejdens svenska och Karis-Pojo svenska församlingar. För tillfället pågår utredning i Lovisanejden och diskussioner i såväl Kronoby som Pedersörenejdens kyrkliga samfälligheter. På Åland utreds andra former för utökad samarbete mellan församlingarna i nordost. Borgå stift har särskilda svårigheter att få behöriga kyrkoherdar till alla församlingar, och de små arbetslagen är ofta sköra, eftersom det finns högst en av varje yrkeskategori. Samtidigt är det viktigt att inte försvaga medlemmarnas känsla av samhörighet med den egna kyrkan och de egna anställda. Från personalens sida ses sammanslagningar ofta som mer positiva än de uppfattas av medlemmarna.

Utvecklingsprojekt

Satsningen på gudstjänstutveckling har varit bred, målmedveten och till stora delar framgångsrik. Efter att den sista gruppen slutfört sin utbildning kommer det här projektet att föras vidare genom att domkapitlet inspirerar och möjliggör ett utbyte av erfarenheter och en vidareutveckling av konceptet inom och mellan de olika församlingarna. Vid behov är domkapitlet även berett att stöda och inspirera församlingar som utan att tidigare deltagit i utbildningen på egen hand vill förverkliga målsättningarna med utvecklingsprojektet.

Parallellt med gudstjänstutvecklingen har under de senaste fyra åren en arbetsgrupp jobbat för att finna modeller för hur församlingarnas anställda skall erbjudas möjligheter att fördjupas i sitt andliga liv. Gruppen har valt att inte fokusera på en enda metod, utan i stället presentera olika vägar. Det här har skett genom årliga inspirationsdagar i andlig fördjupning, av vilka den tredje är planerad till nästa vår. Dessutom finns det planer på att på nätet presentera de olika arbetssätten, och även i mån av möjlighet tipsa om vem som är beredd att besöka församlingen och förverkliga modellen i samarbete med de anställda och intresserade lekmän. Det kan handla om flerdagsretreater enligt olika traditioner, endagsretreater, pilgrimsvandringar, samtal, andliga övningar och mycket annat. Ett steg i denna satsning är också anordnandet av årlig retreat på Snoan för nya präster.

Ett tredje projekt är utvecklingen av biskopsvisitationerna så att de allt bättre kunde svara mot församlingarnas behov. Det förslag som har utarbetats inom domkapitlet har den här veckan ventilerats tillsammans med kyrkoherdarna. Det handlar om en ett-årig process, som innefattar långsiktigt arbete med arbetslaget, en lägesanalys och utvärdering av församlingens verksamhet och resursprioritering. Om önskemål finns kan även något konkret utvecklingsprojekt förverkligas med stöd från domkapitlet. Borgå stift har även knutit kontakter med ett nordiskt nätverk för församlingsutveckling, med avsikten att även den vägen få in impulser och goda idéer för hur församlingarna kan stödas såväl i samband med visitationerna som i övrigt.

Utblick

Efter alla dessa utmaningar och uppmaningar känns det viktigt att framhålla friheten i att vara kristen – och präst eller lektor! Även om jag upplever dessa frågor vara viktiga och nödvändiga att reflektera över, är dessa utvecklingsmål lika litet som andra prestationer något vi måste eftersträva för att duga vare sig inför Gud eller människor. Frimodigheten att vara älskad och förlåten är vår starkaste resurs, och den skall ni inte låta vare sig biskopens reformiver eller utmaningarnas mångfald ta död på. Jag vill därför avsluta med ett förtröstansfullt bibelord: "Ge inte upp er frimodighet, den skall rikligen belönas."
(Hebr.10:35)

Må Gud välsigna vårt stift, dess medlemmar och anställda, och må vi alla som präster och lektorer känna oss burna av Guds befriande kärlek!